

L'espanyol

Si he maniobrat arreu, empès d'un orgull va, | ara el meu càstig just us en mostra la causa: | he fet massa el valent i em trobo despullat, | volia ser-ho tot i sóc ben poca cosa.

L'holandès

El castellà, confús de sa trista ventura, | s'estarà sempre més reclòs en estrany punt, | veient-se obligat d'anar sense perpunt | on regna dia i nit la fredor més extrema.

En favor del català:

Ara és el torn que sigui el català qui rigui. | L'espanyol, que el segueix i sempre en surt vençut, | fa el que és de dret deixant que li prenguin les calces, | car no pretén res més que fer-se veure el cul.

2. L'INVENTARI DE L'ADROGUER DE CADAQUÉS NICOLAU BOFILL (1643)

Regesta:

Vicenç Falcó, notari de Castelló d'Empúries, obre procediment d'un inventari sobre el testament i béns del difunt Nicolau Bofill i Porciolas, adroguer de Cadaqués, amb data 17 març de 1643 i en aplicació de la constitució "*Hac nostra...*" dictada a Perpinyà i que figura entre les Constitucions Generals de Catalunya.

El procediment preveu un termini de 30 dies per completar l'inventari o relació dels béns del difunt, a efectes de concretar l'herència, l'usdefruit que correspon a la vídua i el retorn del dot i l'esponsalici. Per tant, el procediment s'obre en presència de Mariàngela, vídua de Bofill i Porciolas, i de testimonis especialment escollits ("*testium infrascriptorum ad hoc vocatorum specialiter et assumptorum*") que signen al peu de l'inventari en senyal de conformitat.

L'inventari pròpiament dit, és a dir, la relació de béns trobats en poder del difunt Nicolau Bofill, comença a continuació, a partir del foli 3 del document.

Cal remarcar la importància de la data (17 de març de 1643) perquè l'elaboració de l'inventari només té validesa jurídica durant els 30 dies civils següents a l'obertura del procediment, que quedarà clos i segellat per notari

i testimonis. Qualsevol afegit o correcció posterior serà doncs nul de tot dret i jurídicament no existent (*irritum et nullitate iuris affectum*) encara que sigui evident per altres conceptes.

Introducció

Tots els lectors interessats en recerques d'arxiu, sabem que els inventaris de béns són una eina molt important per a l'estudi de la vida quotidiana, la cultura, el funcionament del comerç i de l'economia en un espai concret. La recent aparició del llibre de DD.AA., *Interiors domèstics. Barcelona 1700* (Ajuntament de Barcelona, Institut de Cultura, 2012), és una excel·lent contribució a l'estudi del espais interiors i els paraments domèstics dels rics i dels pobres, els objectes, els elements més modestos, etc. Mirem pel forat del pany i observem el nivell de la vida material de què gaudien els que tenien béns a les diverses cambres, a la cuina, al rebost de cases, botigues, masos, magatzems descrits amb minuciositat en els inventaris *post mortem*. El nostre adroguer que menjava en plats d'estany i de terra, que dormia en un llit de pilars, guardava, per exemple, a la seva cambra un arcabús. L'inventari també assenyala estris per afaitar-se, un estoig de barber per a la seva cura personal. També hi ha altres paràmetres per analitzar el nivell socioeconòmic d'aquests propietaris o llogaters. Caldria alçar un plànol de la disposició general dels espais, la tipologia de les cases, la distribució de la llar, etc., fer-nos una idea del tipus d'habitatge on consumien les seves vides.

En aquest cas, l'inventari, que transcrivim sencer, d'un adroguer de Cadaqués que treballava a mitjan segle XVII, en aquesta població, en un moment crucial de la història de Catalunya, detalla com es vivia aquest ofici, quins materials venia i podia comprar en un punt remot de la nostra geografia, sotmès a les guerres periòdiques entre França i Espanya. En el curs de les guerra dels Segadors, les tropes franceses i espanyoles causaven enormes tensions entre la població que vivia en aquell castell que funcionava com a presidi, un petit port estratègic dedicat a la pesca i el comerç.

Les *Constitucions de Catalunya*⁷ (en el Llibre V, títol III, de temps de Pere Terç en la Cort de Perpinyà, MCCC.LI., cap. XXII) establia que l'usdefruit vidual

⁷ Agraïxo a Huc Palou aquesta referència. També a l'Eduard Sierra les consultes que li vaig fer.

s'havia de formalitzar en inventari obligatori quan la vídua posseïa tots els béns del difunt per a la seguretat del seu dot: “*Ab aquesta nostra Constitució per tots temps valedora sancçim, que la muller, mort lo marit, encontinent après la mort de aquell sie vista tots los béns de son marit posseir, e dins lo any del plor de aquells béns en totas cosas a la sua vida necessàrias sia proveïda*”. Per això la importància de prendre nota de tots els béns mobles que hi havia al domicili del difunt, les propietats, etc.

Com que l'adrogueria descriu un establiment dedicat a un ofici gremial prestigiós, regulat, és lògic que les llargues llistes de béns facin referència a aquesta activitat en un sentit ampli. Els adroguers⁸ eren un grup social i professional molt dinàmic, que, per regla general, conserven un nivell socioeconòmic alt. Com podrem llegir en la majoria d'inventaris d'establiments dedicats adrogueries, i en aquesta en particular, es venia una mica de tot, l'establiment funcionava com una botiga de poble, un ampli *drugstore*. Entre els estris presents trobem un “fogó de fusta per fer torrons”, un neuler, un morter de coure, un alambí d'aram, elements per a la fabricació de bescurit, etc. Hom elaborava salsa de nous, salaó de peix, confit de sardines i anxoves, etc. També venia tot tipus de roba, articles de passamaneria, vetesifils, roba de Gènova, cera, paper de Lió i de Girona, tabac, pipes tabaqueres de terra, jocs de cartes, barretines de mariner, herbes i espècies, fruits secs (pinyons, ametlles, prunes de Brunyola), mel, confitures, matafaluga, gingebre, midó, canyella, pebre picat, sucre de pols, salsa, arròs, sucre roig, confits, paper de Girona, lacre per segellar documents.

Assenyalo també la presència d'uns títols de llibres mal inventariats. La majoria són textos religiosos i docents que donen pistes de recerca sobre la nostra activitat pedagògica. L'ensenyament ha existit sempre abans que l'escola. La difusió de la impremta també afavorí la de les idees. No dispo de notícies sobre l'ensenyament a Cadaqués en aquesta època. L'arxiver Josep Maria Marquès Planagumà,⁹ que amb molta paciència va inventariar el teixit

⁸ Vegeu per exemple el contingut de la *Tarifa dels preus de les teles y altres sorts de robes* (Barcelona, 1656?), que vam editar dins el llibre col·lectiu *Gremis i oficis a Girona*, Ajuntament, 1984, pàg. 303-304. També DD.AA., *Un receptari gironí d'adrogueria i confiteria del segle XVII (1663)* de Francesc Corominas (Girona, Ajuntament, 1994).

⁹ *Ensenyament al Bisbat de Girona fins a la Il·lustració*, “ATCA”, vol. 12, 1993, pàg. 293.

d'escoles i mestres d'ensenyament elemental a les comarques gironines fins a la Il·lustració, la majoria parroquials, algunes a càrrec dels "jurats" de les viles, anota només la presència al segle XVI, de dos mestres a Cadaqués. Els estudiants que superaven la primera ensenyança, anaven majoritàriament a l'escola de Castelló d'Empúries. Al costat de beceroles catalanes, n'hi havia també de franceses, posades a la venda. Potser en aquelles diades hi havia una guarnició francesa¹⁰ ben a prop, a qui podien interessar.

El novel·lista i semiòleg Umberto Eco, autor entre altres obres, de *The vertigo of list [El vertigen de les llistes]* es preguntava sobre la fascinació que exerceixen en els humans la natura essencial de les llistes. Afirmava que, lluny de ser una cosa primitiva, són l'origen de la cultura, ens imposen un ordre i fan comprensible l'infinit. Ell pensava en les llistes de llibres, però també de sants, en les col·leccions de ciències naturals dels segles XVII i XVIII. Aquí les llistes de plantes medicinals, drogues, estris, llibres, d'objectes domèstics són els petits tresors d'aquest museu particular de Nicolau Bofill dels quals se servia per viure i per comerciar. Aquest concepte exacte, organitzatiu, més ben elaborat, ens ha permès establir catàlegs, col·leccions de museus, enciclopèdies i diccionaris, fitxes, etc.

El 17 de març de 1643 Mariàngela Bofill, vídua de Nicolau Bofill y Porciolas, adroguer de la vila de Cadaqués, insta a la confecció de l'inventari de l'adrogueria. Segons el llibre de baptismes de la parròquia de Cadaqués (B1, 1593-1682, fol. 33v) Nicolau Bofill havia nascut el dia 15-11-de 1604, i era fill de Nicolau Bofill, àlies Garau, negociant, i de Magdalena, muller sua. En canvi, no hem sabut trobar la partida de defunció, el lloc exacte de la seva mort, esdevinguda l'any 1643. Sabem que Nicolau tenia una germana, Caterina Bofill, nascuda l'any 1595. Nicolau Bofill era representant d'una classe social considerada, tenia una certa posició econòmica. Al seu domicili de Cadaqués, la ubicació del qual no he pogut establir detalladament, hi tenia una bona col·lecció de pintura religiosa: "*Ítem dotsa quadros lo un anomenat Sant Antoni de Pàdua y Sant Isidero y Santa Bàrbara y Sant Nicolau y Santa Úrsula Y Santa Àgata y Nostra Senyora, la Anunciata y Sant Joan y Santa Engràcia y Santa*

¹⁰ Llegim en el llibre de Josep Sanabre, *La acción de Francia en Catalunya...*, Barcelona 1956 que a mitjan mes de maig de 1642, Richelieu comunicava al ministre Noyers l'arribada a Cadaqués de les esquadres franceses de Llevant i de Ponent per atacar els ports de Roses o bé Vinaròs i Tortosa.

Caterina y Santa Sicilia y Nostra Senyora ab Sant Josep". A més: "*Una ymatge de Sant Pera de pedra o terra de dos palms de alsària*". També posseïa olivars, vinyes, unes propietats a la Bisbal, mal detallades.

Com que en aquells moments Cadaqués patia els efectes de la guerra, Bofill guardava al seu domicili armes i municions. No podem assegurar que fos allistat, que participés o morís en algun fet d'armes. L'adroguer posseïa: "*Un arcabús bo ab tots sos arreus, flascó y flascillo; un tambó, un peto i aspetllar*¹¹ y mo[r]rió¹² y una pessa de metza y una pica, un spadr", una espasa amb la seva vestimenta, etc. En el moment que Nicolau Bofill era mort, la guerra encara continuava.

El document alludit que transcrivim, escrit en lletra processal no encadenada, prové del "Llibre d'inventaris i encants" de Castelló d'Empúries, 1377. Notaria de Vicenç Falcó. 1643-1649. Arxiu Històric de Girona.

Text

Bofill y Porciolas. 17 martii 1643.

Inventarium receptum per dominam Mariangelam Bofill, viduam relictam honorabilis Nicolay Boffill et Porciolas, quondam droguery ville de Cadaques, hypothecariam et usufructuariam omnium bonorum dicti quondam viri <mei> sui pro suis dote, sponsalicio et aliis iuribus que habet et habere debet in hereditate et bonis dicti quondam viri sui, iuxta laudabilem Constitutionem Perpiniæ editam, incipientem "Hac nostra..."; quod quidem inventarium habuit initium die 17 Martii 1643. Penes me, Vincentium Falçó, notarium publicum Castilionis.

(*Signum*) Noverint universi quod cum iuxta laudabilem Constitutionem Cahtalonia Generalem, Perpiniæ editam, incipientem "Hac nostra...", quelibet mulier viro suo supervivens et illius hereditatem et bona pro eius dote et aliis iuribus suis hypothecata et obligata tenere et possidere volens de bonis eiusdem viri sui inventarium conficere ipsius que infra triginta dies postquam dicti viri sui mors successerit incipere, et infra alios triginta dies finire tenetur. Pro tanto et alteri die decimo septimo martii anno a Nativitate

¹¹ Espatllera, peça d'armadura.

¹² Capell militar, alt i amb galteres, que protegia el cap.

Domini millesimo sexcentesimo quadagesimo tertio, en Salvy Joannes Falço hin loco et vice meis, Vicenty Falcó, notarii publici ville Castilionis Emporiarum, infrascripti, et testtium infrascriptorum ad hoc vocatorum specialier et assumptorum, presentia et audientia Mariangela Boffil, vidua relicta honorabilis Nicolay Bofill et Porciolas, quendam drogery ville de Cadaques, comitaty Emporiarum, volens et cupiens, ut dixit, hereditatem et bona dicti quondam viri sui habere, tenere et possedere, hypotecata et obligata pro dote spontalitio et alys iuribus suis que habet et habere debet in super dictis hereditate et bonis constituta personaliter in domo in que dictus deffunctus dum vivebat suam faciebat habitationem, scitam intus dictam villam de Cadaqués (ne de falsa villicatione valeat reprehendi) de bonis et iuribus dicte hereditatia veneranda Sancte Cru+cis signaculo praelunte, inventarium fecit seu facere incessit confitendo se in <he> eodem hereditate invenisse bona infrascripta et sequentia;¹³ hipotecaria et usufructuaria hereditaris et bonorum dicti quaondam viri sui cuius ultimo testamento recepto penes notarium infrascriptum.

En la entrada de la casa hont estava y habitava lo dit *quondam* Nicolau Boffil

Primo un banch de spatlera tal qual.
 Ítem una taula de tisora dolenta.
 Ítem un ermariet ab son pany y clau.
 Ítem un fogó de fusta per fer torrons.
 Ítem una llosa gran de pedra.

En altra stància de dita casa qui yx al pati

Primo dos bótas de tinència de tres bótas¹⁴ poc més o menos tals qualas.

Ítem sis botetas de tinència de una bota poc mes o manco cada una bonas.

¹³ A partir d'aquí, el paràgraf fou escrit al marge esquerre del foli 2.

¹⁴ Una bóta era una mesura que equivalia a quatre mallals.

Ítem dos bótas, la una de tinència de tres bótas poc més o manco y la altra de dos bótas dolentas.

Ítem tres banquetes patits tals quals.

Ítem un tonell¹⁵ dolent.

En la sala de dita casa

Primo un bufet de noguer mitg.

Ítem sias cadiras de repòs bonas.

Ítem una cadira comuna tal quala.

Ítem un banch de fusta de spatllera tal qual.

Ítem una caixa de fulla ab son pany y clau dolenta.

En la cambra aont morí dit difunt

Primo una caixa de noguer suficient dins la qual és la roba que lo dit *quondam* Nicolau Bofill ne té fet llegat ab son pany y clau.

Ítem tres candeleros de llautó tals quals y lo un ab son stalvi de llautó.

Ítem un llit de pilàs ab son post, ab una màrfega, dos matelasos.¹⁶

Ítem una cadireta baixa gornida de cordas.

Ítem un arcabús bo ab tots sos arreus, flascó y flascillo.¹⁷

Ítem una ymatge de Sant Pera de pedra o terra de dos palms de alsària.

Ítem una aygua sandera¹⁸ blava.

En la cambra aont morí dit difunt

Primo un matalàs dolent.

Ítem dotsa quadros, lo un anomenat Sant Antoni de Pàdua y Sant Isidero y Santa Bàrbara y Sant Nicolau y Sant Francisco, Santa Úrsula y Santa Àgata y

¹⁵ Bóta gran de fusta.

¹⁶ Escrit al marge esquerre.

¹⁷ *Flasquillo*, diminutiu de *flasco* o *flascó*. Vas petit de coll estret per a posar-hi pólvora. El DCVB, documenta el mot l'any 1609: "Un arcabús ab flasco y flasquillo".

¹⁸ Aigua-senyader, pica d'aigua beneita.

Nostra Senyora, la Anunciata y Sant Joan y Santa Engràcia y Santa Caterina y Santa Sicilia y Nostra Senyora ab Sant Josep.

Ítem un tambó tal qual.

Ítem un peto y aspetllar¹⁹ y morió y una pessa de metxa y una pica.

Ítem un alembic de aram.

Ítem un spadí.²⁰

Ítem una caxa de abra blanch ab son pany y clau dins la qual se ha trobat lo saguent:

-Primo tres llansols bons y un de dolent.

- Ítem quatru axugamans de drap de casa tals quals.

Ítem un cofra ab son pany y clau tal qual, dins qual se a trobat lo sagüent:

- Primo una catifa dolenta.

- Ítem tres sachs dolens.

- Ítem dotsa capdels de fill (sic) de cànam.

Ítem altra cofra ab son pany y clau de noguer bo, dins lo qual se ha trobat lo següent:

- Ítem deu plats de stany, los dos foredats.

- Ítem dos pitxeras de stany la una bona y lo altra dolenta.

- Ítem tres còvans grans bons.

- Ítem dos basins o barangueras.²¹

- Ítem un stor²² de barber ab dos navagas y dos pintas.

- Ítem una capsa ab un raspal de cap.

- Ítem una anclusa ab dos martells per capsar tiretas.²³

- Ítem tres llums tals quals.

¹⁹ Espatllar, peça de l'armadura.

²⁰ Espasa petita.

²¹ Berenguera, recipient de pedra o de metall per fer-hi les deposicions excrementícies.

²² Estoig?

²³ Tires estretes, sobretot de pell o de roba.

Ítem un llit de fusta que ne díuan de cúrias²⁴ bo.

Ítem una flasada de pèl bona.

Ítem una corba²⁵ gran.

En la cuyna de dita casa

Una pastera de fusta ab sos a[r]reus bona.

Ítem un cosi gran bo.

Ítem un scambell²⁶ de fusta gran bo.

Ítem tres ferros de foc tals quals.

Ítem una pala y forquetas de foc bonas.

Ítem dos scalfetas de ferro, una de bona y la altra dolenta.

Ítem dos paellas de aram tals qualas.

Ítem una post com una porta.

Ítem unas graellas de ferro grans.

Ítem unas llevas.

Ítem dos asts.

Ítem un brasero de aram ab son gorniments de fusta tot tal qual.

En l'atra instància aprés de la cuyna

Primo una màrfega dolenta.

Ítem una premsa tota a punt per a pramsar vi bona.

Ítem un fogonet de aram.

Ítem dos palas de forn de fusta.

Ítem vuyt fanals entra bonas y dolentas.

Ítem una olla de aram gran dolenta.

Ítem una casola de aram bona.

Ítem dos gibrells de terra tals quals.

Ítem una conca de fusta.

Ítem desavuyt plats de terra de servey de taula.

²⁴ Llit de corrioles, que té rodetes per poder córrer.

²⁵ Mena de cabàs.

²⁶ Seient petit sense braços ni respatllet.

Ítem quatre plats de foch²⁷ y dotsa scudellas de terra, quatre ellas de terra y una cobartora de ferro y altra de terra.

Ítem una sitra de terra.

Ítem una gerra de tenir torrons bona.²⁸

Ítem dos gerras de terra per tenir mel (sic) de mig quintar. Cada una usadas.

Ítem una tramostera²⁹ de terra bona.

Ítem deu gerretas de mel petites buydas.

En una cambra que trau porta al cap de la scala y finestra de fora al carrer

Ítem una catifa, mitja catifa.

Ítem un parol de fer torrons, bons.

Ítem altra parol de fer confitura bo.

Ítem un altra parol de fer nugada³⁰ gran bo.

Ítem altra parolet de fer bascuy³¹ de ous bo?

Ítem dos scalfadors de aram un bo, altra dolent.

Ítem una graxonera bona.

Ítem dos casetas³² de aram petites, la una bona y l'altra dolenta.

Ítem una scumadora de aram bona, tota foradada.

Ítem una scumadora de ferro per scumar sucra.

Ítem dos naulés³³ per fer neulas bons.

Ítem un mayal de ferro.

Ítem una axada de ferro.

Ítem una pala de ferro.

Ítem un podal³⁴ de ferro ab son mànac.

²⁷ Plat de terrissa basta de color rogenic.

²⁸ Durant els segles XVII i XVIII la pasta del torrons s'emmotllava en gerres de vidre o de fang.

²⁹ Gerra de terrissa, de boca ampla, que servia per trabsalsar oli.

³⁰ Per fer salsa de nous.

³¹ Biscuit.

³² Motllos.

³³ Neulers.

³⁴ Podall.

Ítem una casa³⁵ de aram bona.

Ítem un pagès³⁶ de fusta.

Ítem una sort de drapots dolent que són alguns sacots y sarpaleras³⁷ y altres cosas.

Ítem una ger[r]a per tenir oli de tinència de dos bótas poc més o manco dins la qual y ha una bóta y mitja de oli poc més o manco.

Ítem dos ger[r]etas de terra de tinència de una bota cada una buydas.

Ítem altra ger[r]a per tenir oli que tindà 2 cortons poc més o manco buyda.

Ítem dos ger[r]os per tenir mel grans.

Ítem tres cortarolas de anxovas y un barril de sardinas.

Ítem un barquet per fer bascuit de ous.

Ítem una pollera³⁸ per scalfar roba.

Ítem sinc cabassos entra bons y dolents.

Ítem sis sistells entra bons y dolents.

Ítem una caxa petita ab son pany y clau dins la qual no s'i a trobat cosa.

Ítem un botatxot³⁹ petit dolent.

Ítem un stalvi per tenir oli al armari

Ítem una spasa bona ab son vestiment.

Ítem un foch de pedra trancat.

Testimonis Francisco Serinyana y Imbert y Miquel Llorens de Cadaqués.

Als 29 de dit mes se torna fer inventari [...]

Primo una caxa de abra blanch tal quala sensa pany ni clau dins la qual se ha trobat lo següent:

³⁵ Cassa, cassó amb mànec.

³⁶ Braç de fusta giratori, articulad que servia per penjar-hi el llum d'oli.

³⁷ Xarpallera, teixit d'estopa grollera.

³⁸ Gàbia de fil metàl·lic que es posava damunt el braser per estendre-hi la roba.

³⁹ Botatxo, bota de fusta petita (Empordà). Mot sense documentació al DCVB.

Primo un sobrasel⁴⁰ de llit ab sas cortinas blanch, no molt bo.
Ítem dos sponeras⁴¹ de ret tals qualas.
Ítem un buganter⁴² tal qual.
Ítem quatra llansols bons.
Ítem dos [l]lansols dolents.
Ítem sis stovalas bonas.
Ítem dos stovalas dolentas.
Ítem quatra axugamans tals qualas.
Ítem nou tovalons tals qualas.
Ítem una sort de drapots.
Ítem sis cuxineras dolentas.
Ítem un vantal⁴³ de taula.
Ítem un basi de pisa per afaytar truncat.
Ítem adrés⁴⁴ de saco de malla blanch ab blets sense gornir.
Ítem quatra papers de Lió.
Ítem una coxinera dolenta dins la qual y a drapots dolents.
Ítem una romaneta patita bona.

En la botiga que tenia lo dit *quondam* Nicolau Bofill y Porsiolas, comensant en obrant a mà dreita a unt calax

Primo un taulerot de fusta dolent.
Ítem tres lliuras cotó capdellat perdinadas.
Ítem quatra pesas stamp pleteat⁴⁵ dolentas.
Ítem xexanta cordoneras de filadís de difarents colors.
Ítem deu dotsenas de tirketes de Gènova
de filet de difarents colors llargas.
Ítem vint-y-set dotsenas de tirketes de Gènova de difarents colors curtas.

⁴⁰ Cobricel.

⁴¹ Tela amb què es cobria l'espona o el costat del llit.

⁴² Drap gruixut que estenen damunt el cossi de la bugada.

⁴³ Ventall.

⁴⁴ Adreç, conjunt.

⁴⁵ Platejat.

Ítem tres dotsenas y mitja de cordoneras de fil de color.

Ítem un plech de guants blanchs ab lo dit plech n'i a aguts vint-y-quatra parells.

Ítem altra plech de guans blanchs dins los qual n'i ha dotsa parells.

Ítem altra plech de guants blanchs dins del qual n'i ha sis parells.

Ítem vuyt pesas de vetas de filadís.

Ítem sinch mans de paper blanch picat.

Ítem set raymas de paper blanch de Gerona.

Ítem onsa raymas paper de sterasa.⁴⁶

Ítem sinch canas dos palm tella terada⁴⁷ crua. [Al marge diu venuda].

Ítem una cana dos palms de renisos.⁴⁸

Ítem tres canas de blauets⁴⁹.

Ítem deu masos de fil blau.

Ítem dotsa dotsenas de plomas de scriura.

Ítem tresta pesas de vetas de stopa, quatra de blancas y las damés teñidas.

Ítem tres pesas de vetas blancas alumadas.⁵⁰

Ítem una capsab ab tresta grasolets⁵¹ de varmalló.

Ítem una capsab ab quatra toquillas⁵² o gandalas⁵³ de seda.

Ítem tres plechs de randa.

Ítem dos palms de glasa.

Ítem una lliura de fill de saro.⁵⁴

Ítem setanta camisas de renisos.⁵⁵

Ítem un plec de fil blanch dolent.

Ítem tresta papers de agullas.

⁴⁶ Paper d'estrassa.

⁴⁷ Defectuosa?

⁴⁸ Tela de renís, venuda als segles XVII i XVIII.

⁴⁹ Blavet, roba de color blau.

⁵⁰ Que contenen alum, mordent utilitzat a les tintorerías.

⁵¹ Gresol, vas petit que contenia el vermelló, producte per pintar.

⁵² Mocador per a cobrir el cap o l'esquena que duien les dones.

⁵³ Lligadura de malla de seda o d'altre teixit fi.

⁵⁴ Serro, floca de cotó, llana, cànem o lli ja pentinada.

⁵⁵ De tena de renís.

Ítem tres lliuras de fil blau y vert ab un caxonet.

Ítem quatre grosas y mitja de botons de pèl negra ab los capes⁵⁶ de vidra.

Ítem una sort de botons de seda de totes colors. És de pes dos lliuras sinch onsas.

Ítem tres palms y mig de tela negra.

Ítem una capsota dolenta dins la qual y agudas sis pintas.

Ítem una capsa ab vint y tres pipas y tabaceras⁵⁷ de terra.

Ítem vuit dotsenas de cordoneras⁵⁸ de fill de difarents colors.

Ítem un boyrach⁵⁹ ab set dotsenas de tirketes de filadí.

Ítem una grosa de tirketes de fill patitas.

Ítem una grosa y mitja de tirketes de dos al diner, de difarents colors.

Ítem altra boyrac ab nou dotsenas de tirketes patitas de dos al diner.

Ítem tres pesas de vetas de filadí.

Ítem nou dotzenas y mitja de tirketes doblas de cuyro.

Ítem desaset dotsenas de cordoneras de cuyro.

Ítem dos dotzenas y mitja de tirketes de cuyro doblas.

Ítem un barral de vida ple de vinagra vestit.

Ítem una ferra⁶⁰ tal quala.

Ítem una dastral dolenta.

Ítem una scombra de palma.

Ítem una alabarda.⁶¹

Ítem dos capsetas de patitas ab uns poch de ganfets.⁶²

Ítem tres pesas de filadí de difarents colors.

Ítem sinc dotsenas de jochs de cartas.

Ítem setsa bar[r]atines de burellas de mariner.

Ítem quatre canas y sis palms de bocaram⁶³ de color de fel dolent.

Ítem dos canas de bocaram plateat bo.

⁵⁶ Caps?

⁵⁷ Tabaqueres.

⁵⁸ Peces de cordó.

⁵⁹ Buirac, estoig.

⁶⁰ Grafia antiga de *ferro*.

⁶¹ Arma de tall.

⁶² Gafets.

⁶³ Tela gruixuda procedent de Pèrsia.

Ítem una cana bocaram vert.

Ítem sis palms y mig bonbasina⁶⁴ verda.

Ítem un plec de fill vert y varmell que pesa una lliura y mitja.

Ítem nou pesas de tafanet de colós de sou la cana.

Ítem set alamares de seda.

Ítem sent trenta y tres canas de tafatà de quart de totes colors.

Ítem dos canas y mitja de tafatà de mig palm negra.

Ítem set canas de tafatà negra del més stret.

Ítem set canas, sis palms drapet de colors.

Ítem sinc lliuras de filera⁶⁵ y stadal⁶⁶ de sera groga.

Ítem dos siris blanchs que pesan deu onsas.

Ítem una capsa rodona pintada dins la qual y avia sis lliuras de midó.

Ítem una saca plena de avalanas y un cabàs quasi ple que n'i ha una roba.⁶⁷

Ítem una capsa llarga pintada dins la qual y ha vuyt lliuras y mitja de gingibra.

Ítem una capsa pintada de nòvia dins la qual y avia deu lliuras y mitja matafaluga.

Ítem coranta- dos capsetas blancas patitas buydas.

Ítem altra capsa llarga pintada dins la qual se ha trobat dos lliuras una onsa canyela de canó.

Ítem altra capsa rodona pintada dins la qual se ha trobat nou onsas pebra picat.

Ítem altra capsa rodona pintada dins la qual se ha trobat lo saguent: dotsa lliuras de sucra de pols.

Ítem una capsa llarga pintada dins la qual se ha trobat [lo saguent-ratllat]: dos lliuras y mitga pebra antic.

Ítem altra capsa rodona pintada dins la qual se ha trobat tres lliuras, dos onsas de salsa.⁶⁸

⁶⁴ Bombosí, teixit de color blanc, assarjat i llistat.

⁶⁵ Fils de cotó per fer candeles.

⁶⁶ Estadal, ble cobert d'una capa prima de cera.

⁶⁷ Rova.

⁶⁸ Mescla líquida o pastosa de diferents elements comestibles.

Ítem un plat de fusta gran ab vuit unsas de matafaluga.

Ítem una capsa llarga pintada dins la qual se ha trobat nou lliuras de sucra de pa.

Ítem al sostra pangats sinch pans de sucra que pèsan dotsa lliuras y mitja.

Ítem una capsa varmella rodona buyda.

Ítem quatra lliuras de tabaco comú de pols.

Ítem un pot de vidra ple de asul.

Ítem quatra lliuras nou onsas drageya⁶⁹ de anís.

Ítem sinch lliuras y mitja de drageya de seliandra.⁷⁰

Ítem sinch lliuras y mitja gingibrons.⁷¹

Ítem una lliura de canyellons.⁷²

Ítem una lliura y mitja de bascuit de ous.

Ítem quinsa pots de vidra buits los dotse bons y los tres apadesats.

Ítem vuit lliuras de sucra candi.

Ítem mitja lliura de storachs⁷³ y benjuý.⁷⁴

Ítem quatra lliuras y mitja ansems⁷⁵ en gra.

Ítem una lliura y mitja goma.

Ítem sinch onsas y mitja de clavells.

Ítem una lliura y mitja de nous noscadas.

Ítem blanquet,⁷⁶ dos lliuras y mitja.

Ítem argent viu ab una albornieta,⁷⁷ pasat [pesat] tot plegat una lliura, nou onsas.

Ítem desanou⁷⁸ lliuras ametllas.

Ítem una lliura pinyons palats.

⁶⁹ Dragea, granets de coriandre; confits menuts coberts de sucre.

⁷⁰ Celiandre.

⁷¹ Confits amb un pols de gíngebre.

⁷² Confit llarguer que contenia un trosset de canyella.

⁷³ Resina que s'obtenia de l'arbre del mateix nom (*estorac*).

⁷⁴ Bàlsam d'un arbre: *Styrax bezoin*, que tenia aplicació en la perfumeria.

⁷⁵ Encens.

⁷⁶ Carbonat de plom, en forma de pólvora blanca que s'emprava per emblanquir la cara.

⁷⁷ Vas de terrissa cilíndric per a tenir-hi líquids.

⁷⁸ Dialectal per *dinou*.

Ítem desacet⁷⁹ capsas mitganseras.

Ítem vuyt lliuras de prunas de Brunyola.

Ítem una capsa dins la qual y ha una lliura y mitja de sera.

Ítem una capsa buyda.

Ítem altra capsa ab alguns Sampés⁸⁰ o baserolas francesas.

Ítem sent-y-vint òstias varmellas⁸¹ per cloura lletras.

Ítem una capsa dins la qual y ha desavuyt lliuras de pa de sucra.⁸²

Ítem quatra capsas buydas.

Ítem una capsa de plom per tenir tabaco.

Ítem sinc *Memòrias spirituals*.⁸³

Ítem nou *Doctrinas*.⁸⁴

Ítem quatra *Erasmus*.⁸⁵

Ítem vint y un *frontells*.⁸⁶

Ítem vint-y-tres *Pelagrins*.⁸⁷

Ítem entra *salmes*⁸⁸ y *baserolas* sexanta-vuyt.

Ítem altra capsa dins la qual y ha vint-y-vuyt lliuras de pols de sucra.

[Abans havia escrit: "sucra de pols"].

Ítem quatra lliuras de tabaco de pols dins de una capsa.

Ítem una capsa dins la qual se an trobats quatra lliuras de matafaluga.

Ítem una altra capsa dins la qual se ha trobats alguns plumalots⁸⁹ dolents.

Ítem altra capsa dins la qual y ha vuit lliuras y mitja de sucra de pols.

⁷⁹ Dialectal per *disset*.

⁸⁰ No he sabut documentar aquestes "beceroles" franceses, que es venien a les famílies de les tropes franceses.

⁸¹ Lacre per segellar documents.

⁸² Peça formada per una porció de sucre ben adherit i compacte.

⁸³ Llibre sense identificar.

⁸⁴ Possiblement la *Doctrina Cristiana* de Fray Pedro de Ledesma, llibre molt reeditat al segle XVII.

⁸⁵ Una de les moltes edicions dels *Sensus Erasmiani*, obres comentades de les normes gramaticals d'Erasmè.

⁸⁶ Llibre sense identificar. Fra Anselms?

⁸⁷ Es tracta d'una de les edicions de la popular obra docent catalana *Peregrinació del venturós peregrí*...

⁸⁸ Una edició dels segles XVI-XVII, de *Los set Psalms Penitencials*.

⁸⁹ Plomes per a escriure.

Ítem una gerra de terra ab dos dotsenas de terongins⁹⁰ confits.

Ítem una gerreta patita de terra que és mitja de melasos.⁹¹

Ítem altra gerreta ab trementina que ab la gerra y trementina pesa set lliuras.

Ítem una gerreta petita dins la qual se han trobat vuit onsas de sefrà.

Ítem dos gerretas buydas.

Ítem un vas de fusta per tenir arròs.

Ítem una capsa o caxonet de fulla.

Ítem dotsa lliuras sucra royg.

Ítem un terrís⁹² per posar pebra.

Ítem un cabàs ab set lliuras de almangra.⁹³

Ítem altra cabàs ab quatra lliuras de alum.⁹⁴

Ítem una rodella o broquer bo.

Ítem un mortaret de coura de pes de tres lliuras y quatra onsas.

Ítem una baboya⁹⁵ sens stralla.⁹⁶

Ítem unas balanças grans de botiga.

Ítem otras balansas mitgensesas.

Ítem dos balansas patitas.

Ítem un pes de mitja roba y altra de sis lliuras y altra de quatra lliuras y altra de dos lliuras y altra de mitja lliura y altra de tres onsas y altra de dos onsas, una onsa, mitja onsa, quart y mig quart.

Ítem un traboquet⁹⁷ per pasar or y plata ab tos sos arreus.

Ítem una basineta de llautó.

Ítem una imatga de Nostra Senyora de terra blanca.

Ítem un armari gran ab dotsa pots blaus de apotecari petits buits.

⁹⁰ Taronges agres i no madurades.

⁹¹ Melassa, solatge de la mel. Suc espès que destil·len certes fruites.

⁹² Objecte de terra cuita que no he sabut documentar.

⁹³ Peròxid de ferro aluminós, mesclat amb resina d'un arbust anomenat llentiscle i argila roja que servia per tenyir, per pintar i marcar les fustes. Els ramaders l'empraven per marcar les bèsties dels ramats.

⁹⁴ Sulfat emprat en la tintoreria.

⁹⁵ Joc d'atzar, una mena de ruleta casolana.

⁹⁶ Estralla, sageta.

⁹⁷ Balances petites.

Ítem dotsa empollas buydas per tenir ayguas.⁹⁸ *A-y 12 unses ayguanaf.*⁹⁹

Ítem un ba[r]ralet petit.

Ítem dos garbels per la botiga.

Ítem unambut petit.

Ítem un tallant per torróns.

Ítem una cana y mitja cana.

Ítem un tauletot¹⁰⁰ dolent ab una llosa gran de damont.

Ítem un taulell gran ab dos caxons.

Ítem dos calaxos per tenir claus.

Ítem un masuró fruyter no molt bo.

Ítem desaset lliuras sofrá de canó.¹⁰¹

Ítem un cabaset ab sis-cents claus de quatra al diner.

Ítem dos lliuras, dos onsas de seda de colors.

Ítem dos sachs de farina, quatra quintàs.

Ítem un olivar anomenat lo Llorer ab sas afrontetions a ell contingudas.

Ítem altra olivar anomenat lo Nialhet ab les designacions y confrontacions en aquell compresas.

Ítem una vinya anomenada la Coma d'en Negra ab les designacions y confrontacions en aquell compresas.

Ítem un hort anomenat Las Herbas, ab les designacions y confrontacions en aquell compresas.

En la Bisbal se ha trobat lo següent:

Primo una bóta de teneo de vuyt bótas poch més ho mancho tal qual.

Ítem altra bota de teneo de sinch botas poch més ho manco dolenta.

Ítem altra bota de teneo de una bota poch més o menos, dolenta.

Hec autem bona [...] [Testimonis]: Anthonio Escofet i Llätzer Scoffet, vila de Cadaqués.

⁹⁸ Nota escrita amb posterioritat al marge esquerre.

⁹⁹ Aigua de flor de taronja.

¹⁰⁰ Taula amb petges.

¹⁰¹ Sofre per a armes de foc?